

ADOLESCENȚII ȘI CĂRȚILE sau cu adevărat, „nimic nu este altceva”...

Este destul de riscant să tratezi într-un articol, sau în oricare altă parte, despre felul cum citești și cum percepi poezia și proza, literatura în genere, copiii și tinerii basarabeni în acest grăbit început de secol XXI. Măcar și din motivul că la noi a devenit un loc comun să se scrie, să se spună, să se creadă că tinăra generație astăzi nu mai citește, dînd preferință internetului – în cel mai bun caz! pentru că nu puțini se lasă furați de îndeletniciri sau pasiuni și mai suspecte.

Două recente manifestări culturale, la care țin să mă refer în rândurile ce urmează, demonstrează tocmai contrariul: tinerii noștri, mulți dintre ei, citești cu pasiune, citești atent, savurează și pătrund splendorile poeziei, sunt capabili să înțeleagă și să comenteze o carte de proză, un discurs eseistic ș.a.m.d.

Medalionul literar *Nichita Stănescu*, cu motto-ul **Nimic nu este altceva**, a fost prezentat pe 4 decembrie a.c., la Biblioteca „O. Ghibu” și i-a avut protagoniști pe elevii Liceului teoretic român-englez „Mircea Eliade”. Gazda, dna director al BP **Elena Vulpe**, a salutat asistența – cu precădere elevi și profesori, – elogiind eforturile culturalizatoare depuse de acest liceu chișinăuian, în persoana dnei profesoare doctor **Veronica Postolachi**. S-a întimplat ca medalionul *N. Stănescu* să fie al 20-lea organizat de dna V. Postolachi, care a mai pregătit și moderat, în ultimii ani, și 12 manifestări cultural-științifice (colocvii), majoritatea fiind prezentate la biblioteca „O. Ghibu”.

Aceste originale și mature implicații culturale au avut în centrul atenției personalității de vază ale literaturii și filozofi-

ei noastre, multe din anturajul patronului spiritual al Liceului „M. Eliade”: Radu Gyr, Andrei Ciurunga, Mircea Vulcănescu, Emil Cioran, Lucian Blaga, Constantin Noica, Marin Sorescu ș.a. Eminescu, firește, a fost o prezență continuă în preocupările dnei prof. Veronica Postolachi, respectiv, ale învățăceilor dumneaei. Nu au fost neglijați nici unii străini din acel anturaj, din aceea epocă de glorie în care a activat Eliade: Sigmund Freud, Giovanni Papini, James Frazer. Totuși, s-a pus accentul pe valorile naționale: de la mănăstrile din Nordul Bucovinei, prin Ștefan cel Mare și Sfînt, prin Dimitrie Cantemir, pînă la Dumitru Matcovschi, Ion Hadârcă, Arcadie Suceveanu ș.a. Nu e de mirare că anume Liceul „Mircea Eliade” a devenit un excelent furnizor de talente pentru cenaclul și revista tinerii generații *Clipa siderală*, diriguite de poeta Eugenia Bulat, și de unde mulți și-au luat zborul spre universități, academii, solide publicații literaturale, uniuni de creație.

La recentul medalion literar, **Ninela Caranfil**, artistă emerită, acțriță la Teatrul Național „Mihai Eminescu”, a prezentat un recital liric nichitostănescian, **Ianoș Țurcanu** și-a împărtășit impresiile despre creația marelui poet, iar **Vasile Șoimaru**, dr. conf. univ. de la ASEM a povestit despre felul cum a vizitat și a eternizat pe peliculă fotografică Ploieștii, Bucureștii și alte puncte geografice fără de care s-ar întregi anevoie biografia autorului *Necu-vintelor*.

A urmat un recital-concurs de poezie, susținut de liceenii **Lilia Chiosa**, **Gabriela Cernalev**, **Elena Hrușcă**, **Ion Dodi**, **Ruxanda Chiroșca**, **Daniela Gher-**

vas, Virginia Bâlici, Elena Cașu ș.a. Conform deciziei juriului, în persoana artistei Ninela Caranfil, dar și a spectatorilor, Marele Premiu a fost acordat lui **Andrei Bologan** (cl. X), iar locul întâi - **Tatianei Zubatii** din cl. XI.

„Șcinte de gând despre creația lui N. Stănescu”, altfel zis – niște comunicări în rezumat, au fost prezentate de alți citiva liceeni, „judecați” fiind de scriitoarea **Claudia Partole**. Remarcăm formula matematică găsită pentru o poezie a lui Nichita Stănescu, de către **Sandu Bortnic**; menționăm comentariul lui **Mihai Luchian**, la o navelă, grație cărui fapt unii au descoperit, surprinși, că N. Stănescu a scris și proză. Nu vom comenta însă, mai mult

prezența la medalion a tinerilor analiști ai operei lui Nichita: cine se interesează, le poate citi compozițiile în acest număr de *BiblioPolis*, la rubrica „Impresii de lectură” – în semn de prețuire a eforturilor lor, a dragostei lor pentru poezie, pentru limba română, am decis să le publicăm în integral mini-eseurile. Și cine știe, peste ani, poate vreun nume răsunător al literaturii române își va aminti că a debutat la revista Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu”!

Un film documentar despre Nichita Stănescu, incluzând un excepțional interviu cu poetul, a putut învia și mai mult manifestarea, și așa magnetizantă, de la care, spre marea satisfacție a organizatorilor, nimeni nu se grăbea să plece.

* * *

Cei mai mulți dintre noi nu vor găsi un fir de legătură, direct și trainic, între Nichita Stănescu și Mihail Sadoveanu. Personal, l-am sesizat de-a binelea, în această toamnă, pentru că ceva mai înainte de medalionul *N. Stănescu* am fost prezent la o altă manifestare culturală, nu mai puțin impresionantă, organizată la Liceul „Mihail Sadoveanu” din Călărași (director – dl **Valeriu Gorincioi**). Atît de mică Basarabia noastră, cu deosebire în prezent! Și totuși, la capitolul comunicare spirituală, uneori se dovedește că pînă și Călărașii sunt departe de Chișinău – ce să mai vorbim atunci de Soroca sau de Cahul, de Hotin ori de Cetatea Albă... Acest gînd mi-a venit și atunci cînd am văzut o sinceră curiozitate, și o bucurie la fel de sinceră pe fețele profesorilor și copiilor călărășeni la 30 noiembrie a.c. De fapt, *copii* e un fel de a spune, căci în sala de festivități a Liceului „M. Sadoveanu” s-au prezentat cîteva zeci de adolescenți și tineri, liceeni de la “M. Sadoveanu” și studenți de la Școala Normală (Colegiul Pedagogic) din localitate, iar după felul cum s-au comportat, cum au vorbit, me-

rită note ce se dau numai celor maturi.

Pretext pentru vizita la Călărași a fost lansarea și punerea în discuție a noii cărți a dlui prof. **Ion Iachim**, redactor-șef al săptămînalului cu difuzare pe scară „republicană”, alias națională, *Univers pedagogic-PRO*. Nu exclud că și unii tineri de la Călărași au citit povestiri și eseuri de Ion Iachim, unii o fi citit și romanul *Cu jăratul pe buze*, o biografie romanțată despre Ion Creangă, poate și celălalt roman, mai nou, *Decameronul basarabean*. În ultima zi a lui noiembrie însă, la Liceul „M. Sadoveanu” din Călărași s-a pus în discuție o carte mai deosebită a prof. Ion Iachim: *Istoria Rusiei: Kratki kurs* (Chișinău: editura Pontos, 2006). Recunoscut franc: m-a surprins foarte plăcut numărul mare de cititori ai acestei cărți, într-un liceu din „provincie”! Aceeași senzație plăcută au trăit-o și alți membri ai „delegației” de la Chișinău: regizorul, filozoful, fruntașul mișcării pentru ideea națională **Andrei Vartic**; economistul dr. conf. univ. **Vasile Șoimaru**, cunoscut și ca politician, publicist, maestru al fotografiei artistice; scriitorul **Nicolae Rusu**, președintele Fondului Literar din R. Moldova.

Ca să nu mai vorbesc de autorul însuși al acestui neobișnuit volum. (Avez pentru curioși: la rubrica „Recenzii și consemnări”, inserăm o prezentare a „Istoriei Rusiei” de I. Iachim, scrisă de dl prof. **Constantin Bo-beică**, „academicianul de la Codreanca, Strășeni” – ne pare sincer rău că trebuie să punem aceste calificativ între ghilimele care, oricum, nu pot ascunde o realitate, fie ea și neconfirmată oficial!).

Beneficiind de un călduros stil de a modera al dnei profesoare de română **Ada Mihailovschi**, pe marginea cărții au vorbit, au comentat, au pus întrebări liceenii **Valeria Iamandi**, **Mariana Dragomerețchi**, **Mariana Mogîldea**, **Adrian Gîlcă**, **Vasile Crudu** – cl. XI, **Iulia Borș** – cl. X. Se prea poate că au fost încurajați de modelele oratorice oferite de I. Iachim, A. Vartic, V. Șoimaru, dar acești tineri s-au prezentat excelent, infirmând părerea că ar exista două feluri de percepție: una „din capitală”, și alta „din provincie”. Însăși manifestarea – care a durat mai mult decît se credea, mai mult decît răbdarea unor tineri – a fost un frumos succes, pe care îl datorăm preponderent gazdelor: membrii Catedrei de limbă și literatură română a Liceului „M. Sadoveanu”, doamnele **Ada Mihailovschi**, **Raisa Gavrilă**, **Eugenia Burcă**, **Lilia Prunici** și dl **Andrei Cibotaru**.

În final, autorul cărții puse în discuție și prozatorul Nicolae Rusu au oferit dedicații liceenilor și profesorilor lor. Iar Vasile Șoimaru, ca și cu alte ocazii similare, a făcut o donație de carte, un set alcătuit din volume de autor (monografiile *Cornova*, *Neamul Șoimăreștilor*, *Poeme în imagini*), din volume editate în cadrul unui proiect editorial pe care-l susține cu Editura

Prometeu de aproape un deceniu (*Poezii și traduceri* de Mircea Vulcănescu, *Cuge-tări* de N. Iorga, o culegere omagială Paul Mihail ș.a.). Nu mai puține emoții a provocat și altă donație: un set de fotografii „Pe urmele lui Mihail Sadoveanu”, astfel V. Șoimaru aducîndu-l mai aproape pe patronul spiritual al liceului din Călărași.

Secvență de la lansarea cărții lui I. Iachim,
la Liceul „M. Sadoveanu” din Călărași

În acest oraș din inima Codrilor m-am gândit o dată în plus cit de mult contează ca scriitorii, oamenii de creație, oamenii cu idei și mesaje fertile, să meargă mai des în provincie, să dialogheze cu cei dornici de comunicare, de cărți, de lecturi, de cunoștințe, de adevărul istoric, de frumusețea limbii române și de bogăția incomensurabilă a literaturii noastre.

Este adevărat că la Liceul „M. Sadoveanu” din Călărași, ca și la Biblioteca „O. Ghibu”, prin elevii Liceului „M. Eliade”, ne-am putut convinge, cu bucurie, o dată în plus că „Nimic nu este altceva”. Dacă însă nu ne vom întoarce mai mult cu fața spre tînăra generație, riscăm să se deterioreze, să se devalorizeze și această nemaipomenită axioma poetică, enunțată cu 30 de ani în urmă, cînd Nichita Stănescu a venit, așa cum a spus-o chiar el, „de acasă, acasă”.

Vlad POHILĂ